

SUNDHEDSMINISTERIET

Sundhedsministeriet

Enhed: MEDINT
Sagsbeh.: SUMKGE
Koordineret med:
Sagsnr.: 2108391
Dok. nr.: 1753649
Dato: 21-05-2021

NOTAT

Orientering til Folketingets Sundhedsudvalg om WHO's verdenssundhedsforsamling (WHA) fra 24. maj-1. juni 2021 og om prioriteter for Danmarks medlemskab af WHO's globale bestyrelse

Indledning

WHO's verdenssundhedsforsamling (World Health Assembly, WHA) afholdes i Genève fra den 24. maj til den 1. juni 2021 (virtuelt). Verdenssundhedsforsamlingen er WHO's øverste beslutningsorgan og har deltagelse fra alle WHO's 194 medlemslande.

Dagsordenen for mødet omfatter både specifikke sundhedspolitiske og faglige emner, WHO's budget for den kommende budgetperiode 2022-2023 og mere administrative spørgsmål vedrørende WHO's organisation.

Den samlede dagsorden er meget omfattende og afspejler, at WHO beskæftiger sig med en lang række sundhedsfaglige emner inden for global sundhed som f.eks. universel sundhedsdækning, håndtering af sundhedskriser samt fremme af sundhed og velvære.

Det helt centrale emne ved dette års forsamling bliver det globale sundhedsberedskab og den globale håndtering af COVID-19 pandemien under WHO's ledelse med fokus på krisehåndtering og vaccineudrulning. I den forbindelse vil det også blive drøftet, hvordan WHO kan styrkes med henblik på håndtering af globale sundhedskriser i fremtiden men også med fokus på WHO's normative rolle som retningsgivende organ på sundhedsområdet generelt. Endvidere lægges der op til, at Verdenssundhedsforsamlingen skal vedtage en beslutning om at påbegynde en proces frem mod etablering af en international pandemitraktat.

Verdenssundhedsforsamlingen forventes at godkende Færøernes optagelse som associeret medlem af WHO.

Danmark vil på mødet blive valgt til at indtræde i WHO's globale bestyrelse for de kommende tre år, dvs. 2021-2024.

Uddybende

Den globale håndtering af COVID-19 pandemien under WHO's ledelse

Som opfølgning på en beslutning ved Verdenssundhedsforsamlingen i maj 2020 igangsatte WHO's generaldirektør en uafhængig evaluering af den WHO-ledede internationale håndtering af COVID-19. Evalueringen skal danne grundlag for anbefalinger til styrkelse af den globale kapacitet til håndtering af pandemier og herunder til styrkelse af WHO's indsats. Resultaterne af evalueringsarbejdet, som foregår i forskellige spor, foreligger nu til Verdenssundhedsforsamlingen den 24. maj til 1. juni 2021.

Der er bl.a. udført en evaluering af et uafhængigt panel, det såkaldte "Independent Panel for Preparedness and Pandemic Response" (IPPR). Denne evaluering er både klar i sin kritik af den nuværende internationale håndtering af pandemien og i sine anbefalinger til, hvordan verdenssamfundet kan forberede sig til en kommende pandemi. Evalueringen nævner, at landene ikke var tilstrækkeligt forberedte på en global sundhedskrise og at systemerne i WHO for at erklære en pandemi ikke var effektive nok. Samtidig reagerede alt for mange lande for langsomt, da pandemien blev erklæret af WHO.

Rapporten kommer med en række anbefalinger til at styrke det internationale system for at være bedre forberedt til at kunne håndtere en fremtidig pandemi, herunder et stærkere globalt lederskab, en styrkelse af WHO og en styrkelse af landenes egne beredskaber.

På WHO's globale bestyrelsesmøde i WHO i januar 2021 blev det besluttet, at der frem mod Verdenssundhedsforsamlingen i maj 2021 skulle arbejdes på en resolution om styrkelsen af WHO, særligt i forbindelse med håndteringen af internationale sundhedskriser. EU har påtaget sig at lede dette arbejde.

Resolutionen, som nu skal vedtages på Verdenssundhedsforsamlingens møde lægger op til at styrke det globale sundhedskriseberedskab og respons ledet af WHO. Fokus er her bl.a. på styrket gennemførelse af de internationale sundhedsregulativer (International Health Regulations, IHR), globale systemer til overvågning og varsling af udbrud, tidlig og øge viden- og datadeling, forbedrede nationale og globale beredskaber til at håndtere udbrud og sikre imod pandemier, samarbejde på tværs af sektorer om f.eks. omgang med vilde dyr og fødevarer m.v.

Der skal samtidig arbejdes på at sikre mere bæredygtig finansiering af WHO og det internationale sundhedssamarbejde, og på at indføre procedurer der styrker medlemsstaternes rolle i WHO og pålægger WHO's ledelse at konsultere med medlemsstaterne forud for vigtige beslutninger.

En international pandemitraktat

Formanden for Det Europæiske Råd (DER) fremlagde i efteråret 2020 en idé om etablering af en international traktat om pandemier forankret i WHO med det formål at forebygge og sikre bedre håndtering af pandemier.

Forslaget blev senest drøftet ved DER i februar i år, hvor det af konklusionerne fremgår, at EU vil fremme den globale sundhedssikkerhed, bl.a. ved at styrke WHO og arbejde hen imod en international pandemitraktat.

WHO's generaldirektør støtter forslaget, ligesom en tværregional gruppe af lande har udtrykt opbakning til forslaget via en erklæring, heriblandt Tyskland, Frankrig, Spanien, Grækenland, Italien, Rumænien, Holland, Portugal, UK, Sydkorea, Chile og Norge. Andre lande, heriblandt USA og Rusland har været mere tvøvende. Blandt andet har USA ikke ønsket at påbegynde forhandlinger om en traktat allerede før sommeren, som det var foreslået.

Formålet med en pandemitraktat vil være at bygge videre på de erfaringer, verdenssamfundet har draget af COVID-19 pandemien og opbygge en robust politisk ramme, der forpligter medlemslandene til globalt samarbejde om sundhedssikkerhed. En traktat vil således danne en juridisk bindende ramme for at kunne opstille principper, prioriteter og mål for et samarbejde om et globalt pandemiberedskab.

På Verdenssundhedsforsamlingen lægges der op til, at der skal vedtages en beslutning om at påbegynde en proces hen imod udarbejdelsen af en pandemitraktat.

Traktatens indhold er ikke defineret endnu og står derfor åbent, men det som bl.a. har været i spil er at etablere en rammekonvention, som sikrer et juridiske forpligtende samarbejde under WHO's forfatning og fulde mandat.

Modellen for en traktatproces bliver formentlig, at det på Verdenssundhedsforsamlingen bliver besluttet, at generaldirektøren skal indkalde til en særlig samling, som skal finde sted senest i november 2021 dedikeret til etableringen af en mellemstatsliglig traktatproces, der skal udarbejde og forhandle en WHO-konvention, andet instrument eller aftale om pandemisk beredskab og respons.

Det forventes, at en pandemitraktat vil være baseret på artikel 19 i WHO's forfatning og vil derfor kunne vedtages med to-tredjedele flertal i Verdenssundhedsforsamlingen. I henhold til artikel 19 har Verdenssundhedsforsamlingen myndighed til at forhandle og vedtage traktater for de emner, som hører under WHO's mandat. En traktat skal forhandles af alle 194 medlemslande i WHO, og det er op til det enkelte medlemsland at bestemme, hvorvidt man vil tilslutte sig traktaten.

Regeringen lægger op til, at Danmark støtter etableringen af en pandemitraktat med forankring i WHO som den ledende globale aktør på sundhedsområdet. En traktat vurderes at kunne bidrage væsentligt til at sætte politisk retning, styrke det multilaterale samarbejde på sundhedsområdet og mobilisere ressourcer til et område, hvor der er behov for en stærkere global indsats. Regeringen har ikke taget stilling til dansk tilslutning til en kommende traktat. Det vil afhandle af indholdet og de konkrete forpligtelser, der måtte følge med.

Færøerne

Færøernes ansøgning om optagelse som associeret medlem vil blive præsenteret af Danmark ved mødet og forventes at være uproblematisk, da ansøgningen ligger klart inden for WHO's regler og hidtidige praksis. Færøerne vil fremover have egen plads ved WHA og mulighed for direkte at engagere sig i det multilaterale sundhedssamarbejde gennem WHO.

Andre emner

Endelig vil Verdenssundhedsforsamlingen beskæftige sig med en bred vifte af specifikke sundhedsfaglige problemstillinger. Fra dansk side vil fokus blandt andet rette sig mod dagsordenspunkterne vedrørende patientsikkerhed, mental sundhed som følge af COVID19, lokal produktion af medicin, personer med handicap, diabetes, sundhedspersonale, sygepleje og jordmoderskab, vold mod børn og socialt betinget sundhed.

Sammen med en gruppe like-mindede lande har Danmark været med til at arbejde for, at seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder (SRSR) bliver styrket i WHO ved at have fuld gengivelse af ordlyd fra verdensmål 5.6 om adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder i relevante resolutioner.

Danmarks indtræden i WHO's globale bestyrelse

Efter en afstemning i WHO's Europaregion i efteråret 2020 blev Danmark indstillet til en plads i WHO's globale bestyrelse. Den endelige beslutning træffes ved Verdenssundhedsforsamlingen, hvorefter Danmark ventes at indtræde i bestyrelsen, som mødes den 2. juni 2021.

Det er Sundhedsstyrelsens direktør, Søren Brostrøm, som repræsenterer Danmark i WHO's globale bestyrelse. Danmark har bestyrelsesposten for en periode på tre år fra 2021-2024. I forbindelse med Danmarks indtræden i bestyrelsen er der fastlagt en række

danske prioriteter i et dansk positions papir for arbejdet i bestyrelsen. Positionspapiret er vedlagt dette notat til orientering. Prioriteterne er: En styrkelse af WHO, fokus på kroniske sygdomme, herunder mental sundhed, universel sundhedsdækning og One Health perspektivet. Prioriteterne omtales kort i det følgende:

Danmark støtter overordnet et stærkt internationalt samarbejde om global sundhed og WHO's ledende rolle heri. Danmark vil som medlem af WHO's globale bestyrelse arbejde for den fortsatte udvikling af WHO's arbejde og funktioner med særligt fokus på WHO's normative rolle som retningsgivende organ på sundhedsområdet.

Styrkelse af WHO

Når det gælder en styrkelse af WHO, er det vigtigt for Danmark at styrke WHO's normative rolle som retningsgivende organ på sundhedsområdet, da WHO's anbefalinger er afgørende for den nationale håndtering af kriser, men også rækker ud over sundhedsberedskab og krisehåndtering. Danmark vil derfor arbejde for, at WHO's beredskab og mekanismer til håndtering af sundhedskriser styrkes samtidig med, at WHO fortsat kan varetage og udvikle sine øvrige kerneopgaver.

I arbejdet med reformprocessen er det blandt vigtigt at arbejde for en mere bæredygtig finansiering af WHO. Danmark støtter en styrket multilateral sundhedsarkitektur og et styrket WHO, ikke mindst i lyset af det nuværende udbrud af COVID-19. Dette afspejles blandt andet i regeringens beslutning om en fordobling af Danmarks frivillige bidrag til WHO.

Ikke-smitsomme sygdomme

Danmark vil have fokus på ikke-smitsomme sygdomme, som risikerer at blive en stor byrde for kommende generationer og samtidig er en væsentlig årsag til for tidlig død især i lav og mellem-indkomstlandene. Forekomsten af ikke-smitsomme sygdomme øger uligheden i sundhed, da mere sårbare og socialt dårligt stillede synes at blive hårdere ramt af ikke-smitsomme sygdomme end andre grupper i samfundet. De fire store kroniske sygdomsområder er hjerte-kar sygdomme, kræft, diabetes og kronisk luftvejssygdom. Dårlig mental sundhed bliver ofte overset som den femte store kroniske sygdom. Derfor er mental sundhed en væsentlig prioritet for Danmark i WHO. Hertil kommer, at COVID-19 pandemien har vist, at sundhedskriser også kan have negativ indflydelse på den mentale sundhed. Det er derfor vigtigt at styrke indsatsen inden for mental sundhed, når det gælder arbejdet i WHO.

Universel sundhedsdækning

I forhold til universel sundhedsdækning er det en nøgleprioritet for Danmark at sikre lige adgang for alle til sundhedsydelser af høj kvalitet, herunder essentiel medicin og vacciner. Behandling og pleje skal ydes på baggrund af individuelle behov og ikke afhænge af andre forhold, herunder køn, seksuel orientering, race, religion, politisk overbevisning eller social og økonomisk status. Styrkelse af det primære sundhedsvæsen er her afgørende, ligesom det primære sundhedsvæsen kan spille en vigtig rolle i forebyggelse og kontrol af ikke-smitsomme sygdomme.

Danmark vil endvidere fortsat arbejde for en rettighedsbaseret tilgang til WHO's arbejde og fortsat lægge stærk vægt på ligestilling mellem kønnene, herunder kvinder og pigers rettigheder og fremme seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder som afgørende for at forbedre sundheden for alle i alle aldre. Danmark vil også arbejde for at styrke WHO's kapacitet til at yde støtte til sårbare lande og samfund i opbygningen af bæredygtige sundhedssystemer og lige adgang til sundhedsydelser for alle.

One Health perspektivet

Herudover vil Danmark fortsat støtte WHO's arbejde med at forebygge antibiotikaresistens ud fra et One Health perspektiv. I 2018 initierede Danmark etableringen af det internationale center for antibiotikaresistensløsninger (ICARS). ICARS arbejder i et One Health perspektiv for at udvikle omkostningseffektive og evidensbaserede løsninger til forebyggelse og nedbringelse af antibiotikaresistens til støtte for lav- og mellem-indkomstandene i deres arbejde med antibiotikaresistens. Danmark vil arbejde for at fremme samarbejdet mellem WHO og ICARS.

Danmark støtter også One Health perspektivet, når det gælder sundhed, klima og miljø. Danmark vil tilskynde WHO til at levere viden og dokumentation om sundhedsmæssige konsekvenser af klimaændringer og miljøfaktorer og til at udvikle anbefalinger vedrørende miljømæssigt bæredygtig og klimavenlig praksis i sundhedsvæsenet såsom bæredygtige hospitaler og medicinsk affald.